

„Novi čas“

Izhaja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6. drugo dvorišče.

NOVI ČAS

List stane

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo . . . . 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 41.

V Gorici, 11. oktobra 1912.

Leto III.

Novo deško semenišče.

Architecte P. Anselmus Werner, O.S.B.

S. IV

Tu prinašamo sliko novega, res veličastnega poslopja od južne ali šempeterske strani. Od tu vidimo prostore novega deškega semenišča skoraj do zadnjega dogotovljene pred seboj. Kako krasni so! Kako ponosno se vzdigajo na holmcu sredi najlepše okolice pod svodom najlepšega južnega neba, obdani od luči in svetlobe, proti jasnim višinam, ki plavajo nad njimi! Oko se jih kar naveličati ne more; toliko raznovrstnost in mikavnost je položena vanje, ki naj služijo le enemu vzvišenemu smotru, biti prijeten dom naši učenci se mladini na poti v službo Gospodovo! Ti prelepi prostori so bili pretečeno nedeljo slovesno blagoslovljeni.

Bil je to svečan trenutek, zato se se tudi k njemu zbrali zastopniki najodličnejšega občinstva. Bili so navzoči; prevzvišeni gospod škof dr. Karlin iz Trsta z zastopniki tržaš. stol. kapitlja mons. Slavcem in mons. Mecchio, potem opat benediktinskega samostana v Sekovem; zastopnik c. kr. namaestništva v Trstu nam. svetnik Korminski; dež. š. nadzornik dr. Kauer; okrajni glavar goriški nam. svetnik dr.

Rebek; okr. š. nadzornik dr. Pavlin; ves stolni kapitelj; profesorji bogoslovnega učilišča v Gorici; ravnatelj osrednjega semenišča Mons. Castelliz; ravnatelj goriških srednjih šol; general Scotti; zastopniki drugih državnih uradov v Gorici in še drugo mnogobrojno izbrano občinstvo.

Slovesna blagoslovitev.

Prevzvišeni gospod knezonadškof je došel s svojim spremstvom hitro po 9h, kjer je bil ob glavnem vhodu v poslopje sprejet od ravnateljstva zavoda in gojencev, dočim je godba članov salezijanskega oratorija pod vodstvom ravnatelja vlč. g. Ronchail-a svirala slavnostno koračnice. Blagoslovitev novih prostorov je izvršil Nj. Eksceleuca prevzv. g. knezonadškof dr. Frančišek Borgia Sedej. Po blagoslovitvi je imel tiho sv. mašo v zavodovi kapelici, ki je bila posvečena že koncem meseca avgusta. Po sv. maši so se zbrali vsi v slovesno olepšani dvorani pod kapelico, kjer je prevzv. g. knezonadškof stopil na govorniški oder, da bi v slavnostnem govoru razvil zgodovino de-

škega semenišča, čije glavne odstavke je »Novi Čas« prinesel že zadnjič.

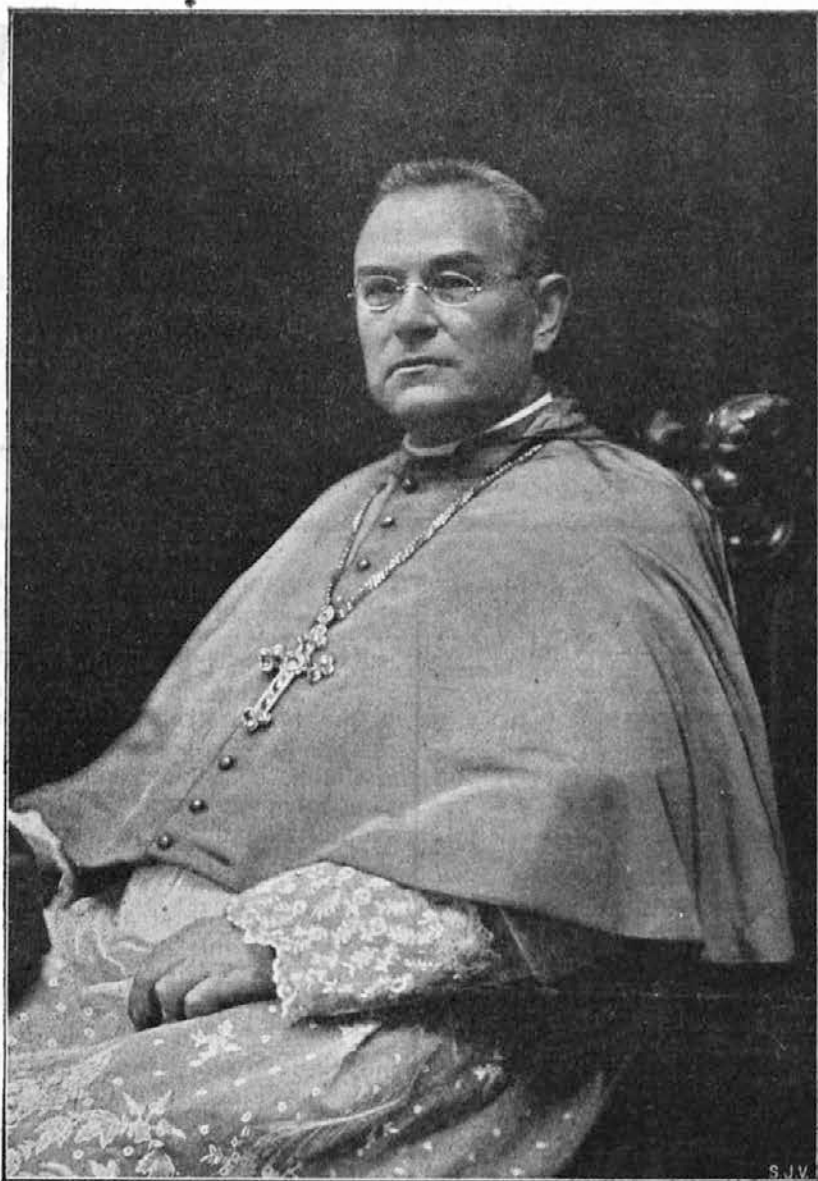
Gojenci se poklonijo knezonadškoju.

Še predno pa je svoj govor začel, so se mu potom treh osmošolcev — svojih zastopnikov gojenci deškega semenišča poklonili, izjavljajoč mu — govoril je osmošolec Laharnar — imenoma vseh svojo najudanejšo iskreno zahvalo za skrb, trud in žrtve, ki jih je imel in jih ima za zavod, in obetajoč mu skromnega povračila od svoje strani s tem, da se bodo po vseh svojih močeh odzivali pričakovanju, ki je on ima glede njih.

Z vso ljubeznivostjo je vzel prevzv. g. knezo-nadškof njih zagotovila na znanje; potem pa pričel podajati zgodovino malega semenišča.

Govor knezonadškofa.

Spominjajoč se postanka novih prostorov povdarjal je v vznesenih besedah zasluge, ki jih tukaj imata Mons. Wolf, ki je kot najboljši gospodar vedno skrbel za ohranitev in pomnožitev imetja kn. ndš. deškega semenišča in kot tak zmerom z največjo udanostjo stal ob strani svojemu nadpastirju, ter vlč. g. P. Anselm Werner, ta skromni sin reda sv. Benedikta, ki je kot arhitekt vso svojo učenost in umetniško nadarjenost postavil v službo goriškega knezonadškofa in se v ti službi vnemo in vestnostjo žrtvoval za vresničenje načrtov knezonadškofa, da je v nji celó svoje zdravje pustil. Glasno odobravanje s katerim je občinstvo v dvorani sprejelo izvajanje knezonadškofa, je pričalo, kako se gledé zaslug teh dveh mož vsi navzoči vjemajo z njim. — Spominjal se je potem prevzvišeni g. knezonadškof še Družbe Jezusove, ki je prevzela z letošnjim šolskim letom vodstvo vsega zavoda, da prevzame v istem zavodu tudi poučevanje in vodstvo na notranji gimnaziji, ki po načrtih knezonadškofa ima biti združena z deškim semeniščem. Tako bi Družba Jezusova po odmoru 139 let spet pričela nadaljevati ono delo, od katerega je bila leta 1773, v Gorici siloma odstranjena. H koncu se je prevzv. g. knezonadškof še spominal sv. Očeta Pija X. in presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I., opozoril na vezi,

Nj. Prezvzišenost Ekscelenca knezonadškof dr. Sede, po čegar prizadevanju se je zgradilo novo deško semenišče.

ki jih ima naš zavod do njih ter pozval vse navzoče na trikratno »Slava« njima na čast, katerim besedam so se vsi navzoči tudi navdušeno odzvali.

Govori drugih gospodov.

Govorili so na to nam. svetnik Karminski imenom c. kr. namestnika Trstu princa Hohenlohe in vlade, ki je knezonadškofu častital na krasno vspelem podjetju in ga zagotovil trajne naklonjenosti od strani vlade; dalje okrajni glavar dr. Rebeck, ki je v res lepih in iz srcá prihajajočih besedah podal knezonadškofu svoje častitke povdarjajoč trdno nadejo, da bodo iz tega zavoda prihajali možje v življenje, ki bodo vdani Bogu, sv. cerkvi, vladarju in domovini. Navdušeno odobravanje vseh navzočih je pozdravilo glavarjeve besede!

Govoril je hkoncu še vlč. g. P. Volbert, ki je pomen deškega semenišča razvijal posebno iz uloge, ki jo ima katoliški duhovnik v človeški družbi. Kakor je ta uloga v neizmerno vsestransko korist cele družbe, tako je tudi pomen deškega semenišča, kjer naj se poznejši duhovniki vzgajajo, neizmerno velik. Družba Jezusova, ki je ta zavod v Gorici sprejela v vodstvo, bo s svoje strani vse storila, da bo zavod svoj namen dosegal.

S tem je bila pomenljiva slovesnost zaključena.

Mož, ki je zgradil deško semenišče.

Mi pa se hočemo sedaj še malo pomuditi pri umotvoru ki se vzdiguje pred nami. Stvaritelji njegov je vlč. g. P. Anselm Werner iz benediktinskega samostana v Sekovem na Zgornjem Štajerskem. Veleučeni gospod je bil rojen meseca aprila 1875 na Würtemberškem v Nemčiji, kjer je pa ostal le do svojega trinajstega leta. Zgodaj je že stopil med redovnike sv. Benedikta, med one redovnike, ki že skoraj 1400 let služijo Bogu, vstranskemu blagostanju človeške družbe ter vedi in umetnosti. Ta red je bil, ki je velik del narodov naše Evrope privedel iz poganstva h katoliški veri, ki je te narode povzdignil iz divjaškega življenja na visoko kulturno stopinjo, ki je med njimi stoletja delal na polju vzgoje, vede in umetnosti. Član tega nad vse zaslužnega, v zapadni Evropi najstarejšega reda je tudi vlč. g. P. Anselm Werner, ki se je pred štirimi leti in pol dal kot arhitekt našemu prevzu. knezonadškofu na razpolago! Njegovo ime je bilo sicer pri nas neznano, a slovelo je že drugod. Naš g. pater je že od nekdanj kazal posebno nagnenje in nadarjenost do stavbinske umetnosti. V tehnik

se je izučil pri učenem sobratu v benediktinskem samostanu. Potem se je sam z zasebno pridnostjo dalje izpopolnjeval, tudi tedaj, ko je študiral v Monakovem na Bavarskem. Deloval je po završitvi svojega učenja, pri nekem arhitektu, da bi dejanski izpoznal, kako se stavbinska dela izvajajo. Prvo delo, ki je ji sam po lastnih načrtih izvršil, je ljudska šola v Sekovem; to delo je izvršil l. 1900 ko je bil še diakon. — V l. 1902 do 1904 je bil na Bavarskem, kjer je v družbi z drugim arhitektom ob Starnbergovem jezeru izvršil velik samostan za misijonske sestre; posloje, ki je večje kakor bo naše novo deško semenišče. V l. 1905 in 1906 je izgotovil sam v Ettalu blizu Oberammergau-a južno od Monakovega velik zavod za 200 gojencev. Poslopje je sezidano v slogu, ki je bil za časa Napoleona v navadi. Kmalu potem je izvedel v samostanu na Noubergu v Salzburgu električno napeljavo. Prišel je potem v Trst, kjer je izdelal velike načrte za samostan benediktink v Trstu. Istodobno je priredil podrobne načrte za novo cerkev na Trsatu. — Iz Trsta je prišel v Gorico, kjer biva že od l. 1908. Tu je vodil vse delo pri stavbi novega deškega semenišča. Vsi črteži so njegovi, tudi črteži stebrov in slopov, tudi črteži vseh okraskov, vse, kar vidiš v novih prostorih, je plod njegovega uma a tudi postanek njegovega vednega osebnega nadziranja. Hkrati pa je v času svojega bivanja v Gorici izoršil kapelico in sobano za razvedrilo in zabavo v duhovskem domu v Iki pri Opatiji ter načrte za eno najlepših in največjih cerkev v Ljubljani. Ta cerkev bo posvečena sv. Jožefu ter bode last jezuitov. Sezidana bo na način, kakor so zidali cerkve v 13. stoletju kjer opažamo prehod med romanskim in gotskim slogom, ter bo že tekom prihodnjega leta gotova. — Toda v istem času je izgotovil tudi še načrte za novo bogoslovno semenišče v Celovcu, in njegovi načrti so bili sprejeti in odobreni. —

To je torej mož, ki je zidal poslopje našega deškega semenišča. Arhitekt, ki ne izdeluje načrtov za poslopja, kakor jih vidiš pri vojašnicah in žal tudi pri drugih javnih, tudi šolskih poslopih, ampak ki izdeluje stavbe-umtvoje, kakor ti pričajo pogledi na njegova dosedanja dela, in kakor ti priča še najlepši pogled na stavbo našega malega semenišča.

Kratek opis poslopja.

Poslopje je zidano v romanskem slogu, ki je pa seveda prilagoden predpisom in zahtevam, ki jih vlada in potreba sedanjega časa stavi na prostore, namenjene šoli in zavodu mladine. Nani spominjajo krasne na zgoraj v obliki triperesne detelice skopčana okna v pritličju in med glavnim vhodom; nani s polkrožnim lokom pokrita z mailnimi stebriči v različnem številu med seboj vezana okna v drugem in tretjem nadstropju, ki do svojih prelepih razdelitvi donajajo naimikavnejšo raznovrstnost v stene poslopja; nani dalje križni hodniki, ki se s svojimi okrožnimi loki odpirajo proti severovzhodni strani. Isti slog lahko proučuješ na lopicah, ki tako ljubko oživljajo ravne stenske prostore, in

P. Anselm Werner, graditelj novega deškega semenišča

na dozidavah, ki so pravi kras na istih stenskih prostorih. Kdo bi mogel v kratkih besedah vse opisati, kar je stvarjajoča domišljija našega arhitekta tu poklicala v življenje! Tu je treba z lastnimi očmi gledati in proučevati! — Krasni prostori so dosebnno v I. nadstropju, ki so odločeni ravnatelju bodočemu prof. zboru in biblioteki. Tla povsod parketirana, stene preproste, a zelo lepo in izvirno preslikane. Latinski napisi na stenah opozarjajo na namen, katerim so prostori posvečeni. — Prav tako lepi so prostori v pritličju, kjer se nahajate dve obednici, vsaka za 150 gojencev, in druge dvorane.

Toda najlepši prostori sta pač slavnostna dvorana v pritličju srednjega krila in kapelica. Gorica nima lepše dvorane kakor je ta! Dve vrsti visokih umetniško izdelanih na egipčanski slog spominjajočih stebrov, ki končujejo v palmovih vejah, dodpirajo kasetiran strop, v čegar rozetah so priprte električne žarnice, ter delijo vso dvorano v tri dele, ki se v ozadju spet v polukrogu zedinijo.

Še lepša pa je kapelica, h kateri vodi jo od glavnega vhoda gori v II. nadstropje srednjega krila široka, s stebri in umetniško izdelanimi ograjami okrašene stopnice. Okraski so povzeti iz še starejših časov kakor je bil čas romanskega sloga. Tu

vidimo langobardske spomine; tam stare okraske v obliki spletenih trakov iz Dalmacije; na stebrih spet starokrščanske

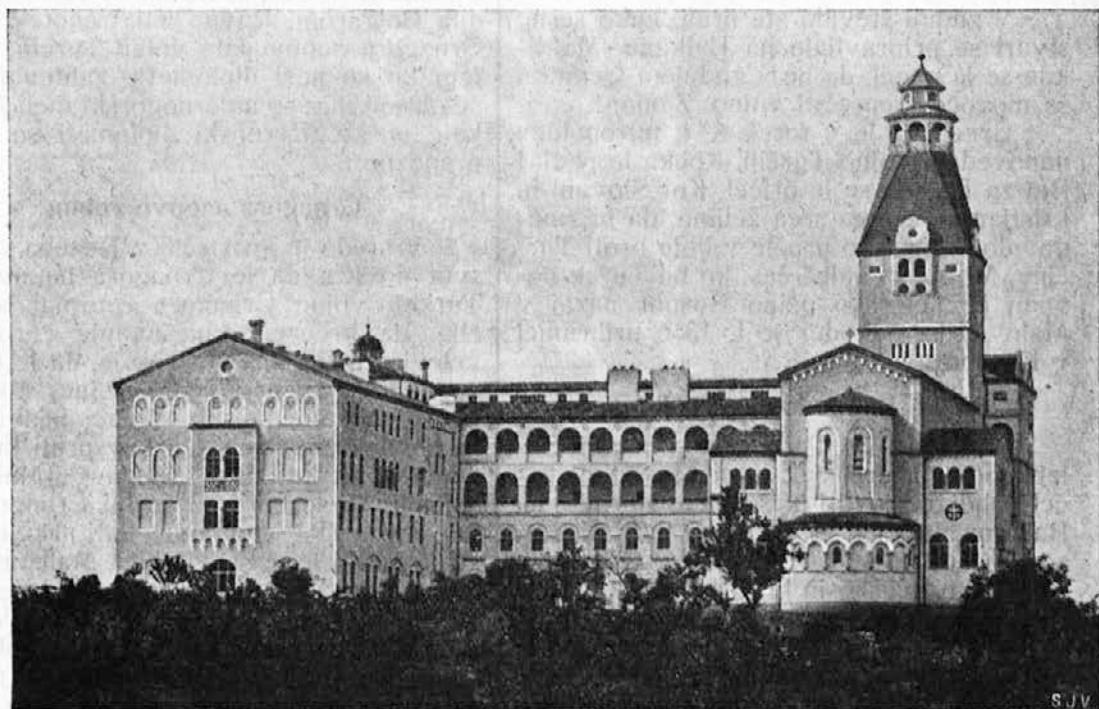
znake. Tako se menja drugo poleg drugega. In šele kapela, ki je v vsakem oziru večja kakor marsikatera cerkev — na deželi! Napravljena je po načinu starokrščanske bazilike. Od zunaj izgleda, kakor ščanske bazilike. Od zunaj izgleda, kakor da bi bila njena notranjščina iz ene prične ladije. Tu pa vidimo samo eno veliko glavno ladijo, dočim so po nizkih stebrih od glavne ladije oddaljene stranske ladije prirječne kot hodi po katerih gredo gojenci v klopi in iz klopi zopet ven iz kapelice. — Prostorci prečne ladije so porabljeni za dvojno sakristijo na vsakistrani vzbočenega polukroga, v katerem se nahaja glavni altar, ki je zopet v starokrščanskem slogu cele kapelice napravljen.

Altar je res krasno delo; napravil ga je gradiščanski mojster Novelli po podrobnih načrtih vlč. g. P. Wernerja. Devet vrst marmorja je pri njem vporabljenih! Obhajilna miza je divno okrašena s starokrščanskimi znaki, ki spominjajo na sv. obhajilo. V črti obhajilne mize je na vsaki strani ob zidu postavljen po en altar, ki gleda kakor glavni altar proti ladiji. To je nekaj prav novega v naših krajih! Glavni altar je posvečen Brezmadežno spočeti Devici Mariji; od stranskih pa eden sv. Frančišku Borgia, drugi pa sv. Alojziju.

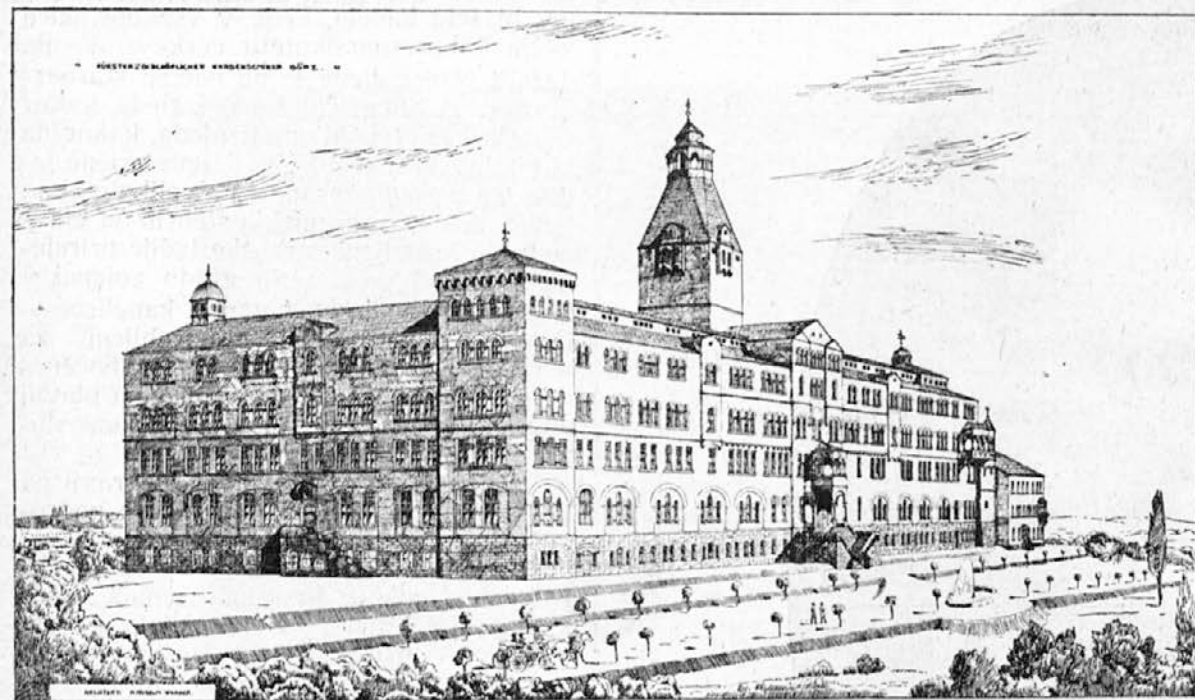
Klopi v kapelici so priproste, toda izdelane slogu celi kapelici primerno. Tla so pokrita z debelim linolejem; kako krasno pa bo šele, ko bodo prazni prostori po stenah in nad glavnim altarjem izpolnjeni z umotvori slikarstva!

Zasebna gimnazija.

Končajmo za danes! Ti krasni prostori so posvečeni časti Božji! Iz njih naj bi prihajali mladeniči, ki bi se po končanih gimnazijskih študijah posvetili duhovskemu stanu. **Dal Bog, da b se v ta namen v novih prostorih čim preje otvorila zasebna gimnazija, da bi vzgoja v zavodu mogla postati enotna in radi tega plodovita!** To željo je imel že ustanovitelj sedanjega deš-

Pogled na deško semenišče s Kostanjevice.

Popolnoma dovršeno deško semenišče, kadar mu bo prizidana tudi gimnazija. (Pogled od Podturna).

kega semenišča knezonadškof Gollmayer; to željo ima tudi naš sedanji prevzvišeni gospod knezonadškof; to željo imajo sploh vsi, ki vedo, da je glavni pogoj vsakega vzgajanja enotnost. Toda otvoritev zasebne gimnazije je združena z velikimi denarnimi žrtvami! Zato pa je naloga vseh dobrih katoličanov, da to misel širijo in ji dobivajo požrtvovalnih prijateljev po celi deželi. Čim več bo takih prijateljev in čim preje se bodo oni velikodušno s svojimi prispevki odzivali, tem preje se prične z otvoritvijo zasebne gimnazije, ki je prav nujno potrebna, hoče-li deško semenišče dosežati svoj namen, ki je: zbirati, vzgajati in ohranjati naraščaj za duhovski poklic v naši deželi!

Vojna na Balkanu.

V zadnji številki ste brali, kako resne stvari se pripravljajo na Balkanu. Marsikdo se je menil, da bo v zadnjem trenutku še mogoče preprečiti vojno. Zaman!

Črnagora je v torek 8. t. m. opoldne napovedala vojno Turčiji. Kocka je padla! Boj za Balkan se je pričel. Kot Slovani in kristjani iz celega srca želimo, da bi zmagovalo krščansko orožje v boju proti Turčinu. Morda ni daleč čas, ko bo Turek pognan čez morskó ožino Bospor nazaj v Malo Azijo, odkoder je l. 1356 prihrumel v Evropo.

Nekaj iz zgodovine Balkana.

Ko so l. 1356 Turki pod sultanom Sulajmanom pridrli v Evropo, so takoj začeli podjarmljevatí krščanske narode na Balkanu. L. 1389 je v krvavi bitki na Kosovem sultan Murat I. potolkel združeno bolgarsko, srbsko in hrvaško vojsko. Zadnji srbski car Lazar je bil ujet in umorjen. L. 1393 je padla Bolgarija pod turški jarem. L. 1453 pa je padel sedež vzhodno rimskega cesarstva Carigrad v roke Mohamedovim naslednikom. Od tedaj naprej tiči Balkan pod turškim jarmom. Morda,

morda je sedaj čez več ko 500 let prišel dan svobode za balkanske narode.

Med mirom in vojno.

Medtem ko so v svet prihajale brzjavke o vojnih pripravah Srbije, Bolgarije, Črnogore in Grške, so se posvetovali diplomatje velikih držav, kako vojno preprečiti. Dolgo se niso mogle zediniti Rusija, Avstrija, Anglija, Nemčija in Francija, na kak način naj te velevlasti nastopijo, da bo mir ohranjen. Slednjič so bila pogajanja, ki jih je pa Anglež zelo zavlačeval, končana in je bilo sklenjeno, da naj pri balkanskih državah nastopita v imenu vseh velesil le Avstrija in Rusija skupno, ki sta se najbolj prizadevali za mir. In v torek opoldne sta avstrijski in ruski poslanik pri bolgarski vladi v Sofiji zahtevala, naj Bolgarija prekliče mobilizacijo, ker Turčija je obljubila, da bo saj deloma ugodila Bolgarom. Ravno isti trenotek pa je Črnagora napovedala vojno Turčiji. Medtem ko so naši diplomatje zahtevali, naj se ohrani mir, so na črnogorski meji že pokale puške. Evropski diplomati so prišli prepozno.

Črnagora napove vojno.

V sredo je ko strela z jasnega zadela svet novica, da je Črnagora napovedala Turkom vojno. Črnagora je to nalašč storila, da prepreči vmešavanje evropskih velevlasti. Pa še en vzrok je, da je Črnagora hitela z napovedjo vojne. Medtem ko so mohamedanski Albanci izjavili, da se bojujejo na strani Turkov proti kristjanom, so pa katoliški Albanci (Malisori) sklenili, da se bore na strani Črnogorcev, ker jim turška vlada noče dati pravic. Avstrija pa, ki je pokroviteljica Malisorov, si je v Carigradu prizadevala, da doseže za katoliške Albance nekaj pravic. S skrajno silo se je turška vlada udala in obljubila (!), da da katoliškim Albancem njih pravice. S tem jih je turška vlada hotela odtrgati od Črnogorcev. Predno pa je turška vlada to mogla Albancem naznaniti, je Ni-

kita napovedal vojno. Napoved vojne se je izvršila ravno na 71. rojstni dan kralja Nikite, ki je takoj po napovedi vojne odšel na mejo k vojski.

Črnagora ima na meji 40.000 mož. Vrhovni poveljnik je princ Danilo.

Kaj pa druge balkanske države?

Jasno je, da sedaj, ko je udarila Črnagora, tudi ostale balkanske države ne morejo nazaj. Ali bodo tudi druge države napovedale vojno ali ne, ni znano. Črnogorski poslanik v Carigradu Plamenac, je dejal, da po določilih balkanske zveze ostalim 3 državam ni treba več, da bi vojno napovedale, ampak jo kar začno. Bolgarija in Srbija sta že končali vse priprave in vsak hip bodo čete udarile na Turka.

Vojne Bolarija še ne bo napovedala?

Iz Soluna se poroča, (to poročilo je turško): Turške vojaške čete se odpošiljajo proti meji. Mobilizacija le počasi napreduje. Bulgarija bo za vojsko v desetih dneh pripravljena. V Carigradu zato računajo, da se izročitev ultimata Turčiji po Srbiji in Bolgariji zavleče, ker tudi Grška in Srbija še nista vojnih priprav izvedli.

Grške čete.

Nad 1000 grških prostovoljcev je že prekoračilo turško mejo, ne da bi bili zadeli na turške vojake. Ujeli in razorožili so le nekaj orožnikov.

Prebivalstvo v Stari Srbiji in Macedoniji bo sedaj grozno trpelo. Tam, kjer so kristjani v večini, se oborožujejo, da napadejo Turke. Kjer pa so v manjšini, beže v gore. Po Macedoniji in Stari Srbiji hodijo bolgarske in srbske vstaške čete, ki razstreljujejo mostove, preganjajo Turke.

Drobne vesti.

Na Turškem vlada za vojno veliko navdušenje. Vrhovni poveljnik armade proti Bolgarom bo Abdulah-paša, ki je eden najboljših turških generalov. — Turki so zaplenili v Solunu 52 topov in 36.000 topovskih krogelj, kar je bilo namenjeno Srbom. — Mimo Dunaja se je 9. t. m. peljalo za bolgarsko armado 30 zrakoplovov.

Rusija in Avstrija.

Med Rusijo in Avstrijo — se zdi — vlada sedaj popolno zaupanje in sporazumljenje. Zato za sedaj tudi ni pričakovati, da bi Avstrija mobilizirala svojo armado. Srbi so zelo nevoljni na Rusijo, ker so pričakovali od Rusije več pomoči.

Boji na Črnogorski meji.

Poročila, ki o teh bojih prihajajo med svet, so si tako nasprotujoča kakor so bila o bojih v Tripolitani. Zato bomo sicer prinašali posamezne vesti, ne prevzemamo pa odgovornosti za njih resničnost.

Prva poročila o bojih Črnogorcev, Bulgarov in Srbov s Turki dohajajo iz Carigrada. Slovejo:

L o n d o n 9. Iz Carigrada se poroča 8. t. m. zvečer: Črnogorci so obkolili obmejno mesto Berano in so napadli Turke. — so se trdovratno branili. Turki upajo, da se toliko časa drže, dokler ne dobijo pomoči. Turki upajo, da vržejo Črnogorcev

nazaj. Nadalje se poroča iz Carigrada, da so se bili 8. t. m. boji med Črnogorci in Turki pri Dalumaj-Bali. Črnogorci so napadli tudi obmejna kraja Karakol in Kalavo, a so jih Turki vrgli nazaj; Črnogorci so pri tem napadu izgubili veliko ljudi. Turkov je 15 ranjenih. Arako so tudi Črnogorci napadli. Turški posadki je ukazano, da se mora do skrajnosti boriti. Boj še traja.

Tudi Srbi so že začeli vojsko. V torek ponoči je bil pri Javor-planini krvav boj med Srbi in Turki.

Novejša poročila.

Podgorica, 10. oktobra. Črnogorska armada je večeraj dopoldne začela boj z napadom na neko turško utrdbo nasproti Podgorici. Artiljerijski boj je trajal štiri ure in so Črnogorci Turke zapodili iz njihove pozicije na Planinici. Nato so črnogorske čete prodirale na goro Dečić, ki varuje cesto proti Skadru, ter tudi tu Turke napadli. Popoldne so dobili Turki ojačenj po četah, ki so pristale na obalih skadrskega jezera. Boj je trajal do večera. Kralj Nikolaj je s princem Mirkom in svojim štabom jahal na hrib pri Podgorici, nato pa se je vrnil v glavni stan, kamor sta dospela princa Danilo in Peter z bojišča in se je nato vršilo vojno posvetovanje.

Carigrad, 10. oktobra. Turško vojno ministerstvo javlja: Boj za Berano traja z isto močjo dalje. Pred Berano, ki jo Črnogorci oblegajo, so došle čete nizamov, redifov ter albanskih prostovoljcev, da Berano osvobodijo.

Solin, 10. oktobra. Tu se zagotavlja, da so bili Črnogorci pri Berani odbiti. Bajce da so Turki Črnogorce tudi ob progi Gusinje nazaj potisnili.

Carigrad, 10. oktobra. Vojno ministerstvo javlja, da se tudi na bolgarski, srbski in grški meji vrše praske s četaši.

Carigrad, 10. oktobra. Še nepotrjena vest javlja: Četa Albancev pod poveljstvom Rize beja je vpadla v črnogorsko ozemlje in si po trdovratnem boju izsilila pot v notranjost. Četa šteje 4000 mož. Pri Tusiju je bil boj med turškimi četami in Malisori.

Carigrad, 10. oktobra. Kot trdijo oficijelne vesti notranjega ministerstva, je Esad paša, ki koraka na čelu večjega vojaškega oddelka proti Skadru, prekoračil reko Mat. Malisorsi poglavarji so mu menda zagotovili zvestobo.

Iz Carigrada poročajo, da Srbija, Bolgarija in Grška vsak hip navedo vojsko.

Črnogorci zmagujejo.

Izprva je črnogorsko topništvo slabo streljalo, ker ni imelo dobre pozicije. Kralj Nikita je radi tega vpričo vseh ozmerjal generala Božovića, ki se je nato ustrelil.

Dunaj 10. (brz.) Ob 3. popoln. Iz Podgorice se javlja uradno: General Martinović, poveljnik čet okrog Dulčinja, javlja, da so Črnogorci prekoračili Bojano in zavzeli najbližje zaselke. Danes predpoldan je padla trdnjavnica Dečić, zmagovalci

Črnogorski vojaki

Grški vojaki

Bolgarski vojaki

so priborili 4 topove in turški poveljnik se je s svojim moštvom udal.

Ves dan traja boj pred mestom Tuzi. Črnogorci so nad vse navdušeni. Dne 9. t. m. je prvi top sprožil črnogorski kraljevič Peter.

Naš zunanji minister.

Dunaj, 10. oktobra. V današnji seji ogrske delegacije je minister za zunanje zadeve grof Berchtold med drugim izjavil: Naša prizadevanja merijo vsa na ohranitev miru. Sicer pa se je monarhija sporazumno z ostalimi vevlastni izjavila za nespremenjen položaj na Balkanu. Avstrija ne zasleduje na Balkanu nobene osvajaške politike. To pa ne pomeni, da nismo na dogodkih na Balkanu nič zainteresirani. Mi imamo ondi eksistenčne interese in smo odločeni jih, naj pride karkoli, varovati. (Veliko odobravanje.)

Naš cesar o miru.

Cesar je nasproti dvema zastopnikoma bank, ki ju je sprejel v avdijenci, na njihovo opombo, da upata, da se mir ohrani, izjavil: »Jaz sam ga ne morem.«

Vojaštvo balkanskih držav.

Povsod se je mobilizacija drugače izvedla. Najpriprostejše so jo Črnogorci izvedli. Pisarili niso veliko, marveč so kar odposlanci vlade razglašili po črnogorskih vaseh in selih vojsko. Črnogorec je nato vzel puško in handžar, veliki revolver in bodalce, pa hitel k svoji stotniji. Uniform Črnogorci nimajo. Domačije zdaj čuvajo žene, ker so vsi Črnogorci vojaki. V Srbiji, ki je petkrat večja kot Črnagora, ni šlo tako hitro. Sodelovati so morale tudi železnice, a tudi na srbsko armado je pogled slikovit. Poleg dvajsetletnega mladeniča stoji sivolasi starček, uniformirana tudi ni vsa srbska armada. Prvi del srbske

Zemljevid Balkana.

Tu priobčujemo zemljevid Balkana, s ka-

terim upamo čitateljem ustreči. Žal, da je nemški, ker slovenskega zemljevida ni mogoče dobiti.

armade nosi moderne, sive uniforme, drugi starejšo, modro obleko, tretji del je pa dobil le vojaške čepice, puške in bajonete. Najboljše je v modernem smislu opremljena bolgarska armada. Aktivni vojaki in rezervisti do 42. leta so vsi oblečeni v nove uniforme. Starejših letnikov v Bolgariji še niso pod orožje pozvali. Vreme v Bolgariji je zadnje dni ugodno. A obleka sama ne stori vojaka. Po vseh poročilih je duh v armadah krščanskih balkanskih držav dober. Vojaki smatrajo nameravano vojsko za sveto stvar, ker gre za to, da osvobodijo krščanske narode.

Po svetu.

420 milijonov za vojaštvo. Dne 9. t. m. se je ministerski svet posvetoval o zahtevah vojnega ministra, ki zahteva 420 milijonov za vojaštvo, 250 milijonov dobi armada, 170 milijonov pa mornarica. — Vojni minister zahteva to velikansko vsoto z ozirom na veliko vojno nevarnost na Balkanu. — **Delegacije,** ki so sedaj zbrane, se posvetujejo pred vsem o Balkanu. Skoro vsi delegati so edini v tem, da Bal-

kanskim narodom žele zmage nad Turki, ter da bi se Avstrija bila morala bolj brigati za Balkan. Edino nemški liberalec je vladi očital, da je premalo nemška in da podpira preveč Jugoslovane. — **Bosanski deželni zbor** sedaj zboruje mirno. Večino imajo katoliški Hrvati in Mohamedanci. Srbi, ki so prej bili v večini, so šli sedaj v opozicijo. Predsednik sabora je Hrvat dr. Mandić. — **Na Rusko - Poljskem,** kjer je Rusija zadnji čas mobilizirala vojaštvo — menda proti Avstriji — je nastalo med ljudstvom vladi sovražno gibanje. Ljudstvo se upira. Na več krajih so bili boji med vojaštvom in ljudstvom. Zasedli so tudi zaroto proti carju. — **Hrvaški komisar Cuvaj** bo baje vendar le moral zapustiti svoj svoj stolček. Baje so ga siti tudi že višji krogi. — **Naš državni zbor** se skladiče v torek 23. t. m. Kako stališče bodo Jugoslovani zavzemali, to je odvisno od tega, kako vlogo bo Avstrija igrala na Balkanu. To je povedal te dni na Dunaju dr. Korošec na posvetovanju glede drž. zbora. — **Japonskega cesarja** bodo kronali še le 1. 1914. — **V Perziji,** za katero barantata že dolgo Rus in Anglež ter sta si jo tudi

že razdelila na papirju, vladajo silni boji. Sedaj je baje vlada srečno premagala vstaše, ki so izgubili 300 mrtvih in 15⁰ vjetih. Seveda vstaško gibanje neti ali Rus ali Anglež, da bo država bolj oslabela ter da jo bosta ruski stric in angleški boter ložje pobasala v malho. — **Na Španskem,** kjer so imeli železničarsko stavko, je vlada sklenila železničarjem plače povišati in znižati delovni čas. Vsled tega so železničarji ustavili štrajk. — **Naš zunanji minister** bo prihodnji teden došel v Italijo, kjer se snide z laškim zunanjim ministrom San Giulianom. Ta dva moža bosta gotovo popravljala strgane vrvi, s katerimi sta zvezana Italija in Avstrija. — **Mir med Italijo in Turčijo** je gotova stvar kakor smo že zadnjič poročali v brzojavki. Podpisan pa baje mir še ni. Odposlanci obeh držav so se na tihem že dogovorili. Sedaj morajo ta dogovor potrditi obe vladi, na kar se mir uradno sklene. Laški listi pa so hudi na svojo vlado, naj sedaj ne sklene miru, ker bi s tem izdala balkanske države. Dokler traja vojna, si Turki nemorejo pomagati ne z brodovjem in tudi veliko čet morajo obdržati doma.

Ljstek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Uvidel sem, da je nespametno to, k čemur me je bila zapeljala moja jeza radi ravnanja z Redingom. A zdaj ni bilo moči nič več izpremeniti. Komisarju, ki je še klečal pred menoj, rekel sem, da je moj prijatelj z obema ženskama popolnoma nedolžen pri tem, kar se je zgodilo njegovima tovarišima in obljubil je tudi, da bo to tudi izpričal. Nato me je Brunner potegnil za roko in mi pošepetal: „Zadnji čas je za naju!“

Res sem slišal, kako so biriči na krik obeh komisarjev drli gori po stopnicah. Ker pa sva bolje poznala stanovanje kakor najini zasledovavci, dospela sva z Brunnerjem do nekih zakotnih stopnic in po njih sva prišla med skladišči in hlevi, ki se nahajajo za hotelom, v neke zapletene male ulice, skozi katere sva konečno dospela v ulico Sent-Au. Za eno uro sva bila že v hišici velikega sodnika na varnem in pripovedovala njemu ter mnogim rojakom, ki so se bili tja zatekli, kako kruto so ravnali z Redingom in kako sva srečno ušla.

Naslednje dni nismo dobili nobenega poročila o Redingu, Salisu in o obeh sestrah. 18. avgusta pa je prinesel mali Jožek pisemce od Salisa z žalostno vsebino, da ni ničesar opravil pri Dantonu, ko je prosil za Redinga. Odgovorili so mu, da že skrbe zanj v Opatiji kakor za druge ranjene častnike, ki jih je več tam. Radi Bachmanna da ni storil še ničesar. Obrniti da se hoče drugam, kjer je morda kaj upanja.

Tudi od Marte je Jožek prinesel nekaj vrstic. Dobila si je s sestro drugo stanovanje, prav blizu Opatije v ulici De Büsi, ker Malteški hotel ni več varen za nju ker hoče biti kolikor mogoče blizu svojega dragega moža. Salis ji je pri iskanju zelo pomagal. Zelo ga je hvalila radi njegovega viteškega srca in ni mogla dovolj obžalovati, da so blodnje časa premamile moža tako plemenitega srca in duha. V pripomnji konec pisma — ženske pišejo vedno glavne stvari v pripomnji — je prosila, naj ji pošljem za nekaj dni svojega služabnika, ki je tako iznajdljiv. Rada bi se z njim dogovorila o nekem malem načrtu. Če morem priti tudi sam, ji je seveda še ljubše; toda naj se ne izpostavljam nevarnosti. Kako je z mojim očesom?

Z očesom je šlo na bolje. Dobil sem namreč pri velikem sodniku našega polkovega zdravnika Triozona, ki me je takoj začel zdraviti. Zelo je klel mazača, ki rane ni bil niti zadostno preiskal. Izvlekel mi je iznad trepavnice tanek a precej dolg steklen koščček, ki mi je povzročal zelo hude bolečine. Dal mi je upanje, da očesno jabolko ali vsaj očesni živec nista ranjena, kar pa se zdaj še ne da

dognati. Ko mi je bil odstranil stekleni košček, se je oteklina v dveh dneh toliko ulegla, da se je zdravniku, baš predno je Jožek prinesel Martino pismo, posrečilo nekoliko pridvigniti trepavnico. In o veselje! videl sem, četudi me je svetloba, ki je padala v oko, strašno skelela. Triozon je bil zelo zadovoljen; oko je sicer še zelo vneto, a upa, da je reši, je rekel. Vendar moram ostati še nekaj dni popolnoma v temi in pridno rabiti hladne obveze in obkladke.

Naj bi li to upanje sporočil Izabeli? — Premislil sem si in sklenil, da za zdaj še s tem počakam.

Temoto, v katero me je obsodil zdravnik, sem toliko laže prenašal, ker nas je previdni veliki sodnik vse ves dan skrival v kleti. Bilo je jasno, da bi morali vsi v zapor, če bi nas kdo videl. Kajzer pa je dal zapreti vsa okna in prilepiti na vrata listek z oznanilom, da se stanovanje z vrtom itd. odda v najem, ker je lastnik odpotoval. Ako je potem prišel kdo, želeč ogledati si stanovanje, je stara Blanšé povedala tako visoko najemnino, ki se mora plačati za celo leto naprej, da so smejoč odšli češ, da se je lastniku gotovo zmešalo. Seveda ni s nelo Blanšé tudi prižigati ognja v kuhinji in vsi smo si pomagali z mrzlo hrano, ki jo je ponoči donášala Blanšéina hči.

Poročila, ki smo jih dobivali te dni, so bila obupljiva. 17. avgusta so res postavili revolucijsko sodišče in že dan prej so popravili giljotino na Karusejskem trgu. To izjemno sodišče naj bi vse „izdajavce“ na debelo obsodilo in usmrtilo. Za „izdajavce“ so veljali vsi aristokrati, (plemenitaši), vsi duhovniki, ki niso hoteli priseči na ustavo, vsi, ki so bili na strani ujetega kralja, in o katerih so mislili, da bodo pomagali Prusom in Avstrijcem za obnovitev kraljestva. Slaba poročila z bojišča so še bolj zdivjala Marata, Robspierja, Dantona in vso druhal. Takoj je pričela giljotina svoje krvavo opravilo. Kolno d' Angremón je bil prva žrtev; sledila sta mu Laport, kraljevski upravitelj in Düroso-á, ki je v „Pariškem dnevniku“ zagovarjal kralja. Četrti naj bi prišel na vrsto naš vrli major Bachmann.

Salis je sporočil, da je bil ves njegov trud popolnoma brez vspeha. „Zdaj hočejo s potoki krvi ostrašiti plemenitaše, da bi dobili pri bližnjih volitvah večino, ki bi razglasila republiko. Zelo se boje, da podležejo v volivni borbi, ker ljubezen do kralja še krepko korenini v srcu pravega naroda. Z grozo se obračam od Pariza, v katerem zapuščam ideale, za katere sem se navduševal. Mesto države, očiščene starih napak in temelječe na svobodni uslavi s kraljem kot očetom naroda na čelu, puščam za seboj tolpo krvi žejnih tiranov, ki kujejo Francijo v težje okove, kakor jih je nosila kdaj.“

„Da, da“, je rekel veliki sodnik, ko mi je prebral to pismo. „In on ter njegovi ložarski tovariši so pripravljali te težke okove, ko so hoteli raztrgati lažje, ki jih je dal po Bogu upostavljeni red. — Jaz sem sicer že nekaj dni sem pričakoval, da bodo njegovi koraki zaman. Moj edini up je sedaj ta, da nam kak ječar pomore. Zlat ključ je odprl že marsikako ječo. Ne grem iz Pariza dokler ni Bachmann ali prost ali mrtev.“

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Slomškova slavnost v Mirnu.

V nedeljo 6. oktobra se je vršila napovedana Slomškova slavnost v Mirnu. Žal, da sta velik mraz in silna burja preprečila večjo udeležbo. Po sv. maši se je najprvo vršil sestanek mladeničev Orlov v dvorani »Društvenega Doma«. Tu je br. Filip Orel v daljšem govoru povdarjal potrebo najstrožje discipline v odsekih. — Mimogrede povedano, se nam je zdel sicer ostri govor br. Orla silno umesten. Naj se tudi javno pove, da disciplina med posameznimi odseki ni povsod vzorna, ni taka kakoršna bi morala biti. Tega se ne bojimo povedati javno, ker vemo, da le napake, o katerih bi molčali, so nevarne obstoju organizacije. Zatorej bodi naša skrb: Najstrožja disciplina! Dalje sta imela kratek govor br. Kremžar in dr. Česnik, Dr. Breclj, predsednik »Sl. kršč. socialne zveze«, pa je poslal iz Gradca, kjer se mudi, brzojavni pozdrav, ki se glasi:

»Slava Slomšku! Pozdrav slavilcem! Dr. Breclj.«

Telovadba.

Vkljub mrazu in burji se je popoldne vršila telovadba pred »Društvenim Domom«. Telovadci so vstrajali junaško do zadnjega. V tem oziru zaslužijo fantje pohvalo! Proste vaje so se izvajale dobro, vendar smo videli že boljše nastope naših goriških Orlov. Toda, kdor misli, da bi bili kakšni drugi telovadci pri tem vremenu kaj boljšega izvedli, se moti. Pri telovadbi na orodju smo, posebno od strani ljubljanskih telovadcev videli prav lepe vaje. Tudi Goričani so večinoma dobro telovadili. Omenimo pa, da naj bi drugič vsaka vrsta telovadila 2—3 obvezne vaje (vsak telovadec isto vajo), nato še le vsakdo 1 ali 2 prosti vaji. Tako pa so nam nekateri telovadci (1 ali 2) pokazali sicer polno veletočov, deloma pravilnih, deloma ne, toda drugih vaj premalo. Zelo mučno je za gledalce, če se telovadec v veletoču vrti okrog droga 5—6 ali še večkrat ter potem ves upehan prav netelovadsko zdrkne na tla. Veletoč se delaj le 1—2 krat, a tisti mora biti pravilen! Upoštevajte to za prihodnje nastope! Moreška se je izvajala dobro. Neki liberalni doktor se v liberalnem glasilu norčuje iz naših telovadcev. Odgovarjamo mu to le: Vkljub vsem pomaničljivostim, ki pa jih mnogo gre na rovaš hudega mraza in burje, je bil nastop Orlov v Mirnu najmanj desetkrat častnejši ga pa sokolski ob zadnjem jubileju goriškega Sokola ali pa nastopu cerkljanskega Sokola in nešteto drugih sokolskih nastopov po deželi. Vsak naš Orel pa ima kot krščanski mladenič dovolj viteškega plemenitega duha in srca, da skuša vsak do svojih močeh delovati v čast in korist naroda in domovine ter v prosep katoliške misli. Kot tak ima seveda naš Orel druge smotre in višje cilje ko Sokol, čegar glavna naloga je, v svobodomiselnem duhu vzgajati mladino, ji vzbujati strasti ter

netiti sovraštvo do vere in cerkve. Zato Sokol lahko obžaluje, da ima Orla za nasprotnika. Vaši nameni ne pojdejo v klasje! Na našem Orlu pa je, da bo slovenska mladina čistih src vedno požrtvovalnejše služila Bogu in domovini, Bratje Orli, tu je naš cilj! Nazdar!

Omenimo še, da je pri telovadbi prav pridno svirala Orlovska godba iz Šmarii, ki zasluži priznanje in priporočilo!

Zborovanje.

Po telovadbi bi se bilo vršiti zborovanje na prostem, kar pa je preprečilo vreme. Zborovalci so se nato zbrali v »Društvenem Domu«, kjer je otvoril zborovanje vlč. g. župnik Ivan Rojce, pozdravljajoč pred vsem posl. g. svetnika Fona, ki vedno rad prihliti med ljudstvo. Povdarja, da ljudstvo želi videti in slišati med seboj tudi druge svoje poslance, ki si bodo le na ta način pridobili zaupanje, če bodo hodili med ljudstvo. (Veliko ploskanje.) Nato govori drž. poslanec g. Jožef Fon, ki se uvodoma spominja velikega Slovenca škofa A. M. Slomška, čegar spominu je posvečen današnji dan. Slomšek je neizmerno dobrega storil za slovenski narod, posebno velika je bila njegova skrb za mladino. In v Slomškovem duhu je bilo izpočetka delovanje Ciril Metodove družbe, ki je ob mejah vzgajala mladino. Toda svobodomiselnec, ki sovražijo vero in cerkev, se je posrečilo dobiti v tej družbi moč in vrgli so iz odbora vse naše somišljenike, ki so nato ustanovili »Slovensko Stražo«, ki deluje v Slomškovem duhu za ohranitev naših meja.

Namen »Slovenske Straže« je v prvi vrsti ta, da ustanavlja in vzdržuje ob slovenski meji otroške vrte in ljudske šole. Tako je »Slovenska Straža« tudi pri nas na Goriškem in sicer v Podgori ustanovila otroški vrtec, v zadnji odborovi seji se je sklenilo ustanoviti tudi v Ločniku slovenski otroški vrtec. Sedaj se vrše pogajanja in pogovori, da bi se tudi v Trziču ustanovila otroški vrtec ali tudi dvorazredna slovenska ljudska šola. Na Goriškem imamo tudi društvo »Šolski Dom«, ki je rešil goriške Slovence potujčevanja. V tem oziru ima vso zaslug dr. A. Gregorčič, voditelj S. L. S. (Ploskanje). Govornik nato poziva navzoče, naj vsak po svojih močeh podpira »Slovensko Stražo« in »Šolski Dom«. — Dalje govori govornik, da liberalci jamrajo, češ da Slovenci nazadujemo. To ni res! Slovenski živeli krepko raste! Ljudsko štetje nas sicer ne kaže bogve koliko, toda ljudsko štetje so vršili nam nasprotni ljudje po svoji volji. Slovenec je na celem jugu najbolj kulturn narod! Tak narod ne bo propadel, čeprav se nam še gode velike krivice, posebno na Koroškem. — G. poslancu so zborovalci prirejali viharne ovacije. Nato je govoril č. g. župnik Rojce o Slomšku, slikal njegovo delovanje v korist Slovencev in prosep katoliške Cerkve. Slomškov duh naj ostane med Slovenci do konca! — Prav od srca je govoril g. župnik vsem. Med odmori je igrala orlovska godba, gospodične pa so nabirale za »Slovensko Stražo«. Čast in hvala vsem, ki so sodelovali!

Miren. Katoliško delavsko društvo v Mirnu vabi vse člane k rednemu običnemu zboru, ki bo v nedeljo 13. t. m. ob 3 in pol popoldne v Društvenem domu. Odbor.

Naša mladina.

Mladeniči Marijine družbe v Kanalu so nam poslali iskren dopis, v katerem se zahvaljujejo vlč. g. Jožefu Vodopivcu, ki se je kot voditelj »Marijine Družbe« poslovil od njih in odšel v Nabrežino. Dopisa v celoti nemoremo priobčiti, ker vemo, da gospodje ne želijo takih javnih zahval. — Omenili pa smo to zahvalo zato, da se vidi, kako naše ljudstvo spoštuje katoliške duhovnike vključ najpoddlejšemu prizadevanju od strani svobodomislecev.

Rihemberg. Marijina družba v Rihembergu bo priredila veselico 13. okt. ob 3 in pol popoldne v telovadnici Orla na Korpu. Program bo zanimiv in zabaven. Pridite!

Zadružništvo.

Devin. Hranilnica in posojilnica ima v nedeljo, 13. oktobra, po sv. maši svoj redni občni zbor. Odbor vabi cenjene člane, da se zbora gotovo vdeležijo.

Novice.

H godovnemu prazniku Nj. Eks. našega prevz. g. knezonadškofa se je mestna duhovščina dne 9. t. m. poklonila knezonadškofu ter mu po svojem govorniku Mons. Leon Sionu izročila svoje čestitke. V odgovoru je prevz. g. knezonadškof priporočal edinstvo med duhovniki, ki naj se kaže v zvestem izvrševanju njegovih odredb in želj; priporočal je dalje tudi, da bi med ljudstvom širili zanimanje za deško semenišče ter dobivali dobrotnikov, ki bi na svoje stroške v zavodu vzdrževali kakega gojenca ali ki bi na en ali drug način prispevali za kako vstanovno mesto v zavodu ali ki bi tudi drugače podpirali deško semenišče, da bi se v njem čim prej otvorila zasebna gimnazija. Ostro je potem obsodil grdo lascivno modo pri ženskah, ki se na škodo sramežljivosti in čistega življenja vedno bolj širi tudi pri nas, ter opozarjal duhovnike, naj bi ženskam, ki se drznejo tako grdo in pregrešno oblečene priti k obhajilni mizi, ne podelili sv. obhajila, kakor je n. pr. patriarh beneški to že odredil za svojo škofijo. Konečno je priporočil, naj bi se ob nedeljah po cerkvah goriškega mesta uvedle med službo božjo kratke desetminutne pridige, da bi prišli do besede božje tisti, ki je drugači nikdar ne slišijo.

Pozor g. duhovniki! Dr. Lesarjev: Berila in Evangeliji se dobiva v Prodaialni Kat. Tisk. Društva v Gorici, Gosp. ulica. Cena v platno vezano 4 K 50 h, po pošti 30 vin. več.

Duhovska vest. Za župnika je bil ustoličen v Čepovanu preč. g. Valentin Pirc dosedanji tamošnji župni upravitelj.

Ročni katalog za katehete izdaja po 1 K 60 v in 2 K 20 v se dobiva v Prodaialni Kat. Tisk. Društva v Gorici.

Skupna hrvaško-slovenska stranka. Dne 9. t. m. so se na Dunaju zbrali zastop-

niko naše S. L. S. in hrvaške stranke prava iz Bosne, Hrvaške, Dalmacije in Istre. Sestanek ima z ozirom na važne dogodke na Balkanu velikanski pomen. Sklenilo se je ustanoviti novo stranko pod imenom **Hrvatsko-Slovenska stranka prava**. Načelnika združene stranke sta dr. Mile Starčević in dr. Ivan Šusteršič. Dr. Ivan Šusteršič je otvoril konferenco, predsedoval pa je dr. Mile Starčević. Dr. Šusteršič je naznanil, da so razne češke stranke izjavile, da bodo zvezo Jugoslovanov v parlamentu podpirale.

Edino pametno sredstvo proti razširjevalcem umazanega berila in slik poznajo na Angleškem. V Angliji se je začelo živalno gibanje proti prodajalcem nenravnih fotografij, časnikov in različnih zloglasnih brošur. Kakor je nedavno tega poročal neki list iz Londona, sta bila tam obsojena dva taka propagatorja na devet mesecev v prisilno delavnico in za nameček sta jih dobila še vsak petindvajset na zadnjo plat. Tudi našo policijo opozarjamo na deloma prav umazane izložbe, ki se vidijo na Korzu in v ulici Municipio. Naša policija naj posnema zgled dunajske, ki tudi zelo preganja judovske okuževalce mladine. Vsi pošteni ljudje ji bodo hvaležni!

Brestovica. Na praznik sv. Mihaela imeli smo celodnevno češčenje Najsvetejšega. Prvi govor je bil: Evharistija in sv. Mihael drugi »Evharistija in Lucifer«. — Pod noč je bila procesija z Najsvetejšim, katere so se vdeležili tudi naši sosede. V redu so stopali vsi pred Najsvetejšim in za Najsvetejšim, za kar gre čast našim poštnim Kraševcem, ki se ne pustijo begati od podivjane svojadi. Razume se, da je bil oltar okrašen z najlepšimi cvetlicami z domačimi in eksotičnimi.

Najdena ponesrečena deklica. Kneža Deklico, o kateri smo sporočali, da je bila 22. sept. t. l. izginila brez zledu so našli v nekem prepadu blizu Podleskovice mrtvo dne 7. oktobra. Po noči je bila revica zašla v strmo senožet malo proč od hiše in tam ali po nesreči ali vsled božjastnega napada omahnila ter se valila nekoliko časa po strmini, potem pa padla čez steno v prepad in se ubila. Našli so jo ležečo na obrazu z ranami na čelu in glavi, obe roki je imela v ramenu izpahneni. Tako je sirota prehodila križevi pot svojega življenja in šla k ljubi materi; dne 8. oktobra smo jo pokopali kot nedolžnega otroka.

Cerkvena tatvina. Iz Branice: V noči od sobote na nedeljo okradli so neznan tatovi cerkev v Branici. Odnegli so ciborij in kelih, ki je bil v zakristiji. Sv. hostije so raztresli po altarju. V noči od torka na sredo vdrli so zopet tatovi v hišo Jerneja Ukmarja Kobalov. Skrinjo, kjer je imel denar 1800 K so odnesli, jo za vasjo razbili in vzeli denar. Slanino in 3 hlebce kruha pustili so isto tam. Čudno, da žendarmerija vendar ne more priti na sled tem lopovom!

Dijakom priporočamo Koledarček slov. katol. dijaštva za leto 1912/13 cena 1 K. Dobiva se v Prodajalni Kat. tisk. Društva v Gorici, Gosp. ulica.

Lov na tatu. Pravijo da se je neznan uzmovič danes zjutraj vtihotapil v neko stanovanje v Semeniški ulici. Ko so ga izsledili, jo je popihal na streho. Policija ga išče po sosednih hišah a ni mu prišla še na sled. Na ulici se je nabralo polno ljudstva.

Zimski mrz je vladal po naših krajih koncem prejš. tedna. Kakor nam poročajo, je v soboto zjutraj po hribih zmrzovalo, tako n. pr. v Lokovcu, na Sveti gori. V nedeljo je divjala huda burja po Krasu, Vipavi in Brdih, kjer je na grozdju napravila več škode ko toča. V ponedeljek je cel dan deževalo. Ljudje so bili že zimsko opravljeni. Tudi na Češkem je bil tiste dni hud mrz nad 10° pod ničlo. Sedaj je nekoliko lepše in toplejše.

Požar. Poročajo nam: Dne 4. t. m. je pogorela pri Bratinih, obč. sv. Tomaž, hiša s hlevom, last g. Bratina p. dom. Jagrov. Ker je razsajala huda burja, je obstajala velika nevarnost, da se ogenj razširi na celo vas. Pa tudi gašenje je bilo silno težavno. Vendar se je pod vodstvom gosp. orožnika iz Ajdovščine posrečilo, omejiti požar samo na imenovano hišo. Pogorela je tudi vsa krma. Zavarovano je bilo pri naši »Vzajemni«.

Goričan aretiran v Italiji. Predlansko jesensko poroto je bil v Gorici obsojen Alojzij Fantuzzi na 18 mesecev zapora, ker je streljal z revolverjem na dr. Battigija. Mesto da bi šel v ječo jo je pobrisal čez mejo in mislil, da uide s tem roki pravice. A te dni so ga v Čedadu izvolali tamošnji orožniki in ga aretirali.

Zmaga S. L. S. na Vipavskem. V Ložah v kranjski Vipavi, je do zadnjega časa vladal liberalni župan bogataš Mayer. — Predprejš. teden pa so ondi pri obč. volitvah sijajno zmagali možje S. L. S., da si Mayer s svojimi pristaši niti na volišče ni upal. Prav je tako!

Bivši major pred goriško poroto. — Pred goriško poroto je sedel Friderik Kausek, bivši major in vojaški sodnik na Dunaju. Ko je obtoženec bil še major na Dunaju, je naprosil pri goriški banki Co-operativi 4200 K posojila, ki ga je tudi dobil na poroštvo dveh drugih častnikov. Toda Kausek je podpise svojih dveh porokov na menici ponaredil in dotična oficirja o dolgu nista vedela ničesar. Kausek je obroke svojega dolga nekaj časa plačeval, nakar je prenehal. Banka je tirjala oba oficirja, vsled česar je prišla sleparija na dan. Kausek, ki je izgubil vojaško službo, je sedaj pisar v neki pisarni. Obljubil je, da bo zneske mesečno odplačeval, s čemer je tudi banka bila zadovoljna. Porotniki so nato Kauseka oprostili.

Radi uboja so se v torek zagovarjali pred goriškimi porotniki Martin Gregorač, Henrik Murovec, Karol Ostrožnik, Anton Ličar in Franc Makuc, vsi iz Gor. Tribuše. Obtoženi so bili, da so 25. marca lanskega leta tako pretepli Matijo Vončino, da je ta vsled poškodb umrl. Vprašanje glede uboja so porotniki zanikali, tako da so bili obtoženci obsojeni samo vsled prestopka težke telesne poškodbe. Gregorač je dobil osem mesecev ječe, Ostrožnik

sedem, Murovec pa šest mesecev. Ličar in Makuc pa sta dobila samo po en teden ječe.

Tovorni vlak se je ponesrečil v sredo zjutraj na postaji Verd nad Vrhniko. Tovorni vlak, ki vozi iz Trsta proti Ljubljani je na postaji zavozil na slepi tir, vsled česar je zadel v odbijače. Sunek je bil tako velikanski, da so se vsi prazni vozovi zdrobili. Ranjen je 1 sprevodnik, ki se piše Bajc. Sreča, da ni več ranjenih.

Vinska kupčija je letos pa živalna. Sicer je letina srednje dobra, a kljub temu se je oglasilo v naših krajih posebno po Vipavskem veliko vinskih kupcev, ki plačujejo mošt do 40 K in še več. Prvič se je zgodilo letos, da so vinski kupci posetili v tolikem številu naše kraje, kar gotovo kaže, da so naša vina v sevzetu na dobrem glasu. Naši ljudje so od teh kupcev letos veliko zaslužili, a še več bi vdobili če bi imeli v naši deželi za vsak večji okraj (n. pr. za Vipavsko, Brdo, Goriško okolico) eksportne zadruga, ki bi izvažale vino v svet. Tako bi prišel ves dobiček ljudem naravnost v roke!

Pred materinimi očmi umorjen otrok. V vasi Predoslje pri Kranju na Gorenjskem je 9letni deček p. d. Pomijnikarjev pasel telico, privezano na vrvi. Drugi konec vrvi je deček imel prepasan okrog pasu. Naenkrat pa telica zdivja ter vleče seboj dečka, čegar glava je butala ob kamenje. Mati, ki je prizor videla, otroku ni mogla pomagati. Ko so telico ukrotili, je bil deček že mrtev.

Zopet nesreča v rudniku. V rudniku v Bochumu na Nemškem je 7. t. m. zasulo 4 rudarje. Dva so rešili, o dveh pa se še neve, sta li živa ali mrtva.

Sin umoril mater. V Pragi je pred več dnevi 25-letni Koblitz umoril svojo mater ter ji uropal 10.000 K, na kar je pobegnul v Ameriko. Grozni zločin so odkrili še le sedaj. Zločinski sin je bil že enkrat v norišnici.

88letna starko utonila v škafo vode. To se je zgodilo te dni v Oseku v Slavoniji. Starka je bila mestna udova. Postavila se je na glavo v kad deževnice.

Listnica uredništva. Anhovo: Brez zamere! Svoje domače vaške zadeve uredite doma, ker bo vsekakor boljše. — Pozdrav!

Trst in Istra.

Iz Doline. Podpisano K. sl. izobr. društvo vljudno vabi vse moške in ženske stare in mlade, k zelo zanimivemu predavanju, ki se bode vršilo v nedeljo dne 13. oktobra popoldne po sv. blagoslovu v prostoru društva pri Dragotinu Slavec.

Odbor.

Duh. vesti. V Trstu so delali 24. 25. 26. septembra župnijsko skušnjo trije duhovniki; in sicer 1 Slovenec (Anton Križman), 1 Hrvat (Josip Kraljić), 1 Italijan (Dominik Fiamin). Malce zanimivo je, da je eden izmed teh treh gospodov zaradi bolehnosti

začasno vpokojen (Križman) in eden pa že kanonik-kurat v Piranu (Fiamin).

Trgatev v Istri. Iz Kort pri Portorose nam poročajo: Pri nas je trgatev že končana. Hvala Bogu, prav dobro kapljico nam je dal Bog. Toče letos nismo imeli.

Velik vihar je divjal 4. t. m. v Trstu. Z voza je vrgel 47 let starega voznika Štefana Petkoviča, tako da je revež umrl. — Več drugih je bilo ranjenih.

Sv. Ivan pri Trstu. Vže delj časa ni bilo glasu iz tega kraja, človek bi mislil, da je vse življenje izumrlo, da je vse ono krščansko kat. gibanje od nekdanj zaspalo. A temu ni tako! Ako v poletnem času, ob hudi vročini se nebo zatemni, se čuti veliko soparico — vlada neka tihota je znamenje, da se bliža kaka nevihta; da začne grmeti in treskati. Tako se je zgodilo minulo nedeljo tudi pri nas! Vže delj časa naš župnik, sam dober, je mislil, da so vsi drugi dobri — ni mislil, da v ovčji koži se skriva grabežljivi volk, ni mislil, da je še pastirjev hinavskih na svetu, ki znajo na obraz se dobrikati, pa so za hrbtom najhujši nasprotniki, in taki so bili v »Edinosti« tolikokrat poveljani — pohvaljeni — rodoljubni — požrtvovalni »cerkveni pevci«, na obraz so se mu dobrikali, zmiraj in povsod poudarjali »cerkveni pevci«; pa so bili — sicer ne vsi — so častne izjeme mej njimi — najhujši liberalci — posebno nekateri odborniki, zato so tudi oni odločevali, kam naj gredo prepevati narodne pesmi. Pa vse gre do gotovega časa, in tiste — katere bogovi sovražijo, jih vdarijo sè slepoto. Tako se je tudi odboru cerkvenega pevskega zbora zgodilo. Nameravali so napraviti »koncert« — za zboljšati svoje gmotno stanje, to nič slabega ni. Pa kje? Čujte in strmite! Šli so prosjačiti dvorano »Narodnega doma« in sprejeli so še celo sodelovanje salonskega orkestra »Vrdeljskega Sokola«. — Kako se zamore to zlagati, naj si tolmači kdor more. To je tako ogorčilo vendar enkrat g. župnika, da ni mogel, ne smel več trpeti, da bi isti »cerkveni pevski zbor«, ki se druži z najhujšimi nasprotniki sv. cerkve, še na dalje smel na koru prepevati. Zato je v nedeljo — 6. t. m. v cerkvi javno zgrmel — in dal duška svoji ogorčenosti — da je javno izjavil, da ne pripozna več »cerkvenih pevcev«, ne dovoljuje, da bi še na dalje v cerkvi prepevali. To je zbudilo pri pristaših istih razburjenje, na strani dobro mislečih pa odobravanje. Zato isti »Sv. Ivanski cerkveni pevski zbor« — ne sme več nositi imena »cerkveni« kar je isti, seveda — zmiraj posebno poudarjal, in ljudi slepil; ne javno nastopati pod tem imenom. Zadal si je sam smrtni udarec!

A. DRUFOVKA,

GORICA — Raštelj štev. 3 — GORICA
priporoča
svojo bogato zalogo usnja in čveljarskih potrebščin.

ŠIRITE „NOVI ČAS“!

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen
GORICA

Jos. Verdi tekališče štev. 37
Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe
vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop. št. 20

„Trgovsko obrtna zadruga“
v GORICI,
registrovana zadruga z neom. jamstvom
v likvidaciji

ponuja v nakup te-le svoje nepremičnine:

Enonastropno hišo

v ulici sv. Ivana hšt. 7 v Gorici, ki je zelo prikladna za mesarsko obrt.

Enonastropno hišo z vrtom

v ulici Capitan Vandola hšt. 6 v Gorici, prikladna kot stanovanje za boljšo družino.

Enonastropno hišo v Velikem Dolu na Kraju,

ki je prirejena za prodajalno. Ker ni v tem kraju prodajalne z jestvinami se priporoča v nakup ta hiša zlasti mladim trgovcem, ki se hočejo z manjšim kapitalom osamosvojiti.

Ponudbe sprejema likvidacijski odbor v Trgovskem Domu.

MIZARSTVO

odlikovano z električnim mehaničnim obratom
ANT. CERNIGOJ

GORICA TRZASKA CESTA št. 18:

Izdeluje: Cerkevne oprave oprave klopj, spovednice, klečalnike. — — — —
Stavbena dela okna, vrata, podovi. —
Zaloga pohištva omare, mize, postenje, stolice, okvirje, blazine in šuste. — — — —
Zaloga: Strugorških in rezbarskih izdelkov. — — — —

Anton Krušič,

krojaški mojster,
Corso Franca Jožefa štev. 39
oz. Tržaška cesta 16
se priporoča č. duhovščini in sl. občinstvu iz mesta in dežele.

M. ANDERWALD

trgovina kolonjalov in delikates
Gorica, Tekališče Jos. Verdi 32
(hiša sl. Centralna posojilnice in „Goriške zveze“)

priporoča prečastiti duhovščini ter sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo najrazličnejšo zalogo: kave, riža, olja, rozin, dišav, čaja in ruma. Vedno sveže najfinejše delikatese, meso, sadje in vsakovrstne marmelade v konzervah; velika izbira vina v buteljkah in najboljših šampanjcev.

Cene najnižje.
Solidna in točna postrežba.

Prave

Čebelno-voščene sveče

in sveče za pogrebe po nizki ceni.

MED za pitanje čebel in za zdravilo

priporoča udani

J. Kopač, svečar v Gorici.

IVAN KRAVOS

Sedlarska delavnica

GORICA - na Korju št. 11 - GORICA

Zaloga različnih konjskih vpreg za lahko ali pa težko vožnjo; dalje ima v zalogi različne konjske potrebščine; potovalne potrebščine, kakor: kovčke, to bice, denarnice, listnice itd. -- Izvršuje in sprejema v popravo različne koleselne in kočije.

Popravila se izvršujejo točno. — Cene zmerne.

Lekarna Liberi

Corso Francesco Giuseppe 39
se priporoča.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi *kakor tudi odvzame se prevelika množina kisline vinskega mostu ali vinu*. Vzorec prinesiti ali poslati. Naslov pove upravništvo „Novega časa“.

Priporoča se

strokovna krojačnica za izdelavanje oblek za vsaki stan. Dobe se tudi izgotovljene obleke za gospode, dečke in otroke. — Ogledajte si zalogo!

C. kr. priv. kroji.

M. POVERAJ **GORICA**
Travnik št. 5.

»Slovenska Straža« v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko Stražo v Ljubljani.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!
MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu št. 6 — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu svojo **brivnico**. Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmerni cenah.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok? Potem pišite »Slovenski Straži« v Ljubljani po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj.

NOVO POGREBNO PODJETJE, TRST

CORSO št. 47 — (vogal Piazza G. Goldoni). — Telef. 1402.

Prevoz mrličev na vse kraje.

Vozovi z bogato zalogo opreme od najenostavnejših do najbolj luksurjuznih. Vsi pogrebni predmeti so stalno na izbiro. Stalne cene brez konkurence. Postrežba točna. Splošna pohvala.

Zaloga pravovosečenih sveč lastnega izdelka s prodajo na drobno in na debelo.

Posebno pa se priporoča o priliki praznikov vseh svetnikov z bogato zalozbo nagrobnih svetilk, raznih vencev iz umetnega in svežega cvetja, iz biserov porcelana in kovine z znaki in napisi itd. itd.

Nočna naročila sprejemajo v skladišču v lastnih prostorih Via della Tesa 31, Tel. 1402.

Zastopstvo s prodajo pogrebnimi predmeti sveče, vence, krste itd.:

I. Mrzek na Opčini št. 170. — T. Vitez na Nabrežini na trgu pri cerkvi.
A. Jamšek pri Orehu (Nogerev). — F. Bruneti v Škednju.

Deležnik in upravitelj podjetja

HENRIK STIBELJ.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Nagrobne križe in svetilke

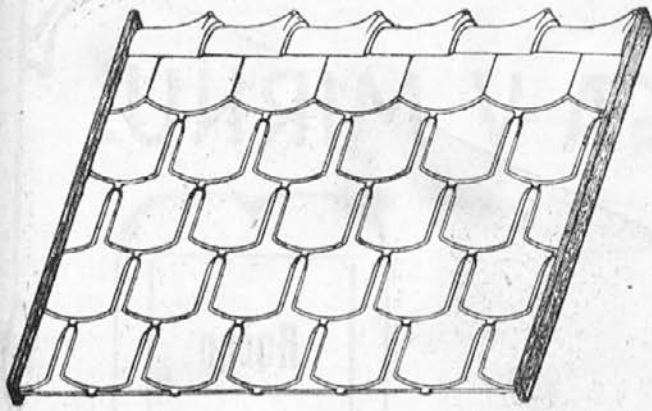
v veliki izberi kupite le pri naši tvrdki

PINTER & LENARD

v Gorici Raštelj 7--9.

Jednako tudi štedilnike, peči, vlite kotle itd.
po najnižji ceni.

Tvrška O. ZAJEC - Gorica

Gospodska ulica števil. 7.

Pri oroču svojo zalogo železa, pl. čevine, kovanja za stavbe in pohištvo, traverze, cement, peči, štedilnice, kuhinjske in pohišno opremo.

Cene nizke, poštna postrežba.

Glavni zastopnik za Goriško:

Patent-sidro-strešnikov
proti viharju in dežju kljubajoča dvojna kritba.
Najenostavnejše, najlažje, najceneje!

V. Znidarčič & dr.
stavbena tvrška
v GORICI VIA MATTIOLI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Wesfal-trope patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221. Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja z vedno isto temperaturo.

Slavnemu občinstvu naznanjam,
da sem **na novo otvoril**
mizarstvo delavnico
v Batujah.

Sprejemam **stavbena in pohiš-**
vena dela.

Zagotavljam solidno delo
in zmerne cene.

Priporočam se preč. duhovščini in
sl. občinstvu.

ANTON VETRIH,
mizarstvo mojster

*** BATUJE p. ČRNIČE. ***

Napredek, novost.

Naš znani fotograf A. JERKIČ, uvedel je v svojem ateljeju poleg dnevne tudi

električno razsvetljavo pri koji lahko slika ob vsakem času in vremenu.

Prostovoljna dražba.

Dne 17. oktobra t. l. (četrtek) ob 9. uri dopoldne se prodaja v **Rihenberku** na prostovoljni dražbi v zapuščino pok. Emila pl. Pregl iz Rihenberka spadajoče posestvo:

I. Hiša št. 50 z dvoriščem in vrtom. Zapuščinsko-uradno vgotovljena vrednost, ob enem izključna cena **8622 kron.**

II. Parc. št. 1383|1 gozd v obsegu **2 ha 26 a.** Izključna cena **1500 kron.**

Hiša leži prav blizu postaje, gozd je zraven vasi. Dražbeni pogoji so na vpogled pri **c. kr. okrajni sod-niji v Ajdovščini**, pojasnila daje upravitelj zapuščine dr. D. TREO, odvetnik v GORICI.

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V TRSTU,

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO.

V lastni hiši.

Ulica Torre bianca števil. 21 ob ulici delle Poste.

Za hranjenje najsigurnejši tržaški slovenski denarni zavod, ker jamčijo za vloge člani z **vsem** svojim premoženjem.

Neomejena zaveza.

Sprejema kakoršnekoli **hranilne vloge** ter jih **obrestuje**

po 4 $\frac{1}{2}$ %

čisto — brez odbitka za rentni davek, ki ga plačuje zadruga sama.

Za stalne vloge obresti po dogovoru višje z ozirom na svoto in neodpovedljivost istih.

Urađuje se **vsak delavnik**: dopoldne od 9. do 12. ure
popoldne " 3. " 5. "

ČEVLJARSKA ZADRUGA V MIRNU.

Tovarna
čevljev.

Ročno
delo.

➔➔ Priporoča svoje prodajalne čevljev. ➔➔

V GORICI trg sv. Antona števil. 1 (Stari trg). — V TRSTU Barriera vecchia
— — števil. 38, Via dei Rettori števil. 1. — V SPLITU ulica Staroga suda — —
ki so preskrbljene z najboljšim blagom vsake vrste.

Se priporoča posebno Bricem o priliki sv. birme.

Odlikovana delavica z električnim obra-
tem brusac in nožar

ANTON TEMIL
Gorica - Verdijevo tekališče 1 Gorica
(Marzinijeva hiša.)

Zaloga britev in brivskih varnostnih priprav od 2 K
naprej. Škarje in noži vseh vrst. — Izdelki slavn
znano tvrdke Solingen. — ZMERNE CENE.

Svoji k svojim!

Priporoča se slavnemu občinstvu in č. gg.
duhovščini

Slovenska brivnica
Gosposka ulica nasproti Monta

Frane Novak,

postrežba čista in solidna, dijaki in otroci imajo
med tednom, razun sobote in nedelje, popust. Izde-
deluje vsa lasničarska dela ter ima v zalogi kite in
domačih las po zmerni ceni.

Mihael Boltar,

čevljar

Solkan — Sv. Štefan trg 20 — Solkan

se priporoča sl. občinstvu za vsa tej svoji stroki
spadajoča dela.

Popravlja staro obuvalo hitro in trpežno.

Penzionist sp ejme se v novi vili
blizu mesta. Kje, pove
upravništvo tega lista.

Trgovina Katoliškega tisk. društva v Gorici

v hiši „MONTA“ Gosposka ulica števil. 2.

Priporoča bogato zalogo molitvenikov vseh vrst, rožnih vencev, svete podobice, svetinje
s trakovi za „Marijine družbe“, svete podobe vseh velikosti z okvirji in brez okvirja, pisar-
niški papir, kuverte, pomnoževalne aparate in vse v to stroko spadajoče predmete za urade,
tiskovine za cerkvene urade in šupanstva, šolske potrebščine na drobno in debelo, trgovske
knjige vseh velikosti, karton papir in trakove za pisalne stroje, razglednice vseh vrst.

Konkurenca v cenah izključena.